

نگاهی به وضعیت جمهوری آذربایجان، دومین کشور شیعی دنیا در ماه محرم

g/سرویس آذربایجان
دیپاچه:

یک هزار و سیصد و هفتاد و دومین محرم الحرام حسینی از راه رسیده و شیعیان گیتی؛ دیگر بار در حزن و اندوه فرو رفته اند؛ شیعه که تاریخ آن سراسر با مظلومیت عجیب گشته در ماه محرم با الهام از مکتب سرخ حسینی خود را برای پیوستن به مکتب سبز مهدوی آماده می کند که همین آمادگی رمز و راز ماندگاری شیعه در طول تاریخ می باشد؛ علیرغم اینکه در طول قرنهای گذشته تلاشهای زیادی صورت گرفته تا نام و نشانی از شیعه و آرمانهای بلند او باقی نماند اما امروز؛ شیعه سربلندتر از همیشه حضور دارد و همچنان در انتظار موعود خویش بسر می برد.

واقعه حزن انگیز روز عاشورا و مصائبی که در این روز بر اهل بیت (ع) روا داشته شد و نیز ستم هایی که پس از آن در حق اسرای کربلا انجام گرفت و نیز همه بی حرمتی هایی که حتی در مورد قبر شریف امام حسین(ع) صورت پذیرفت و آن قبر مطهر بارها توسط عباسیان شخم زده شد و نیز همه سخت گیری هایی که از سال 61 هجری تاکنون در خصوص شیعیان بکار گرفته شده، همگی برای از بین بردن آرمانخواهی تشیع بوده چرا که آموزه های مکتب تشیع همواره یکی از بزرگترین چالش های فراروی باندهای نامشروع قدرت و ثروت بوده است.

چنانچه بخواهیم این موضوع را در تاریخ معاصر شیعه مورد بررسی قرار دهیم، بی شک یکی از مهمترین مواردی که بایستی مورد اشاره قرار گیرد سرنوشت شیعیان سرزمینی است که امروزه جمهوری آذربایجان نامیده می شود و به لحاظ ترکیب جمعیتی دومین کشور شیعی دنیا محسوب می گردد .

این شیعیان که بر خلاف میل باطنی خود، به موجب قراردادهای گلستان(1192ش/1813م) و ترکمنچای(1206ش/1828م) از تابعیت ایران خارج شده و به تابعیت روس در آمدند طی سال ها زندگی تحت حاکمیت تزارها و کمونیست ها بیشترین محدودیت ها، شکنجه ها، تبعیذها و اعدام ها را به دلیل پافشاری بر اعتقادات مذهبی خود متحمل شدند؛ به ویژه پس از سال 1920 که حاکمیت کمونیست ها بر مردم شیعه این سامان شروع گردید اوضاع اسفناکی بر آنان حاکم شد به گونه ای که مساجد، حسینیه ها و مدارس دینی تعطیل شدند و روحانیون و عالمان دینی به روش های مختلف مانند حبس، تبعید و اعدام از تبلیغ آموزه های دینی محروم گشتند ؛ دوران حکومت استالین بر مردم مسلمان این دیار را می توان یاد آور رفتارهای ظالمانه حجاج بن یوسف ثقفی در دوران حکومت خود با مسلمانان به ویژه شیعیان دانست.

بررسی سرنوشت شیعیان جمهوری آذربایجان پس از جدایی از ایران -به ویژه آنگاه که مصیبت هایی مانند به دریا انداخته شدن بیش از سیصد تن از روحانیون آذری توسط کمونیست ها به جرم برپایی مراسم عزاداری برای امام حسین (ع) و تبلیغ آموزه های دینی در ذهن آدمی متبادر می گردد- و مشاهده عشق و علاقه کنونی شیعیان جمهوری آذربایجان به امام حسین (ع) این اعتقاد را در ذهن آدمی راسخ تر می نماید که مشعل تابناک تشیع خاموش شدنی نیست که نقش عزاداری های ماه محرم در این خصوص نقشی بی بدیل می باشد؛ البته اوضاع کنونی جمهوری آذربایجان مبین این حقیقت نیز هست که مبارزه با آموزه های شیعی در این کشور خاتمه نیافته بلکه پس از استقلال این جمهوری تنها شکل مبارزه با آرمانگرایی تشیع عوض شده است.

واقعیت این است آمریکا، صهیونیسم، غرب و نیز سران وهابی برخی کشورهای عربی آگاهند که تنها خطری که ثروت و قدرت نامشروع و اهداف ظالمانه شان را در مقابل مستضعفین جهان تهدید می کند، موج اسلام خواهی مردم جهان است که الگوی فکری و سیاسی خود را از عقاید و تجارب منطق بر ظلم ستیزی و عدالت طلبی یگانه مذهب رهایی بخش اسلام یعنی شیعه کسب می کند. لذا آنها با تشکیل يك مثلث شوم که دارای ابزار مشترک قدرت، مذهب و ثروت هستند، درصددند تا با مقابله با اصل این آرمانخواهی شیعه که ریشه در قیام امام حسین (ع) و اعتقاد به ظهور منجی عالم، مهدی موعود - عج – دارد از گسترش این فرهنگ در افکار عمومی مسلمانان جهان مخصوصا در بین مردم جمهوری آذربایجان، که بعد از ایران دومین کشور شیعی جهان است جلوگیری کنند .

با لحاظ آنچه گفته شد این قلم خواهد کوشید به بررسی اجمالی اوضاع جمهوری آذربایجان در ماه محرم پرداخته و گوشه هایی از رفتار اجتماعی شیعیان این کشور در این ماه و مشکلات و موانع موجود در این خصوص را بررسی نماید.

عزاداری مردم جمهوری آذربایجان قبل از استقلال

مردم جمهوری آذربایجان که در زمان ورود اسلام به ایران تابعیت ایران بزرگ را داشتند همچون اکثریت ساکنان مناطق ایران به دلیل برخی سیاست های غلط حکومت مرکزی و حاکمان محلی خود و نیز به دلیل انحرافات که در آئین زرتشت رسوخ کرده بود و نیز با توجه به انطباق اکثریت معارف اسلام با هویت اصیل ایرانیان با آغوش باز اسلام را پذیرفتند. تاسیس دولت صفویه توسط شاه اسماعیل در ایران و رسمیت مذهب تشیع موجب گردید مردم ساکن در منطقه آران(جمهوری آذربایجان) بیش از پیش با معارف رفیع اهل بیت آشنا گردند و از همان زمان مراسم عزاداری امام حسین(ع) و بزرگداشت ایام تاسوعا و عاشورای حسینی به جزئی از باورها و سنتهای عمومی مردم آن دیار تبدیل گردید .

از جمله برنامه هایی که در دوران تسلط تزارها بر آذربایجان(آران) اجرا می گردید این بود که روس ها تلاش می نمودند همانگونه که منطقه فوق را از لحاظ جغرافیایی از ایران جدا کرده بودند؛ مردمان آن را از لحاظ هویتی و دینی نیز از ایران و اسلام جدا نمایند، چرا که به خوبی می دانستند تا زمانی که مردم خود را ایرانی و شیعه بدانند نخواهند توانست سیاست های خود را پیش ببرند . در زمان تسلط تزارها بر آران به دلیل مراودات فراوان مردم آن منطقه با وطن اصلی خویش–ایران– و نیز به دلیل سیاست محتاطانه تزارها در برخورد با شیعیان؛ عزاداری ماه محرم همچون گذشته و به سبک موجود در ایران با رونق قابل توجه ادامه داشت لیکن با روی کار آمدن کمونیست ها و ایجاد اتحاد جماهیر شوروی مرزهای آهنین بین مردم دو سوی ارس جدایی افکند و مردم آن سوی ارس با فشارهای بی امان کمونیست ها از انجام مراسم و آئین های دینی و مذهبی منع شدند و مساجد، حسینیه ها و تکایا تعطیل گشتند. علیرغم اینکه کمونیست ها مبارزه جدی با ادامه حیات هنجارهای مذهبی در بین شیعیان جمهوری آذربایجان را در راس برنامه های خود قرار داده بود، ولی مردم مسلمان این منطقه با الهام از قیام ابا عبدالله الحسین (ع) آن را سینه به سینه و نسل به نسل منتقل می کردند و به این خاطر بلشویک ها هرگز موفق به جلوگیری کامل از برگزاری مراسم دینی و به خصوص عزاداری حسینی در ماه محرم نشدند و حتی مردم به صورت خود جوش مراسم ویژه تاسوعا و عاشورای حسینی را در برخی محل ها و مناطق انجام می دادند که در این جریان مورد تهاجم و آزار و اذیت ماموران قرار می گرفتند.

در این دوره با وجود تمام فشارهای دولت که حتی با شکنجه، حبس، تبعید و اعدام همراه بود عاشقان امام حسین (ع) به صورت مخفیانه عشق و ارادت خود را ابراز می کردند. در زمان شوروی سابق

در برخی مناطق جمهوری آذربایجان از جمله در مناطق همجوار با ایران از جمله لنکران، آستارا، یاردملی، بیله سوار، جلیل آباد، ماسالی و نیز در نخجوان؛ عزاداری ماه محرم هرچند محرمانه ولی با حضور تعداد زیاد مردم برگزار می شد که نقش مهمی در حفظ ارزش های اسلامی و مذهبی در میان مردم این کشور داشت. در آن دوره مردم مراسم های عزاداری را در منازل خود و با حضور همسایگان از اول ماه محرم تا روز عاشورا برگزار می کردند.

لازم به توضیح است مبارزه کمونیست ها با آموزه های دینی تنها در قالب برخورد فیزیکی انجام نمی گرفت بلکه آنها از طرق مختلف مانند تهاجم فرهنگی و آوردن استدلال های به ظاهر علمی مارکسیستی و الحادی تلاش داشتند مسلمانان ایرانی تبار قفقاز به ویژه شیعیان جمهوری آذربایجان را از اعتقادات و ارزش های دینی خود دور نموده و اسلام را در نظر آنان عامل عقب ماندگی و ارتجاع جلوه دهند. در اتحاد جماهیر شوروی تبلیغات ضد مذهبی «وظایف اخلاقی» تمام «شهروندان صادق شوروی» و مخصوصاً اعضای حزب کمونیست بود. سازمان جوانان حزب، اتحادیه ای (ARM) های کارگری، تمام موسسات آموزشی از مهد کودک تا سطوح عالی دانشگاهی، همه و همه بر ضد مذهب فعالیت می نمودند. در چنین فضایی، تنها عاملی که باعث می گردید حداقل نام اسلام و مذهب تشیع از اذهان مردم فراموش نگردد عزاداری های مخفیانه برخی مردم در ماه محرم بود.

عزاداری ماه محرم در جمهوری آذربایجان بعد از استقلال

با فرو پاشی اتحاد جماهیر شوروی و استقلال جمهوری آذربایجان در سال 1991 م؛ مردم جمهوری آذربایجان دوره نوینی را شروع کردند و آنانی که سال های متمادی در کنج خانه ها و به صورت مخفیانه عشق خود را به امام حسین و سایر شهدای کربلا ابراز می نمودند توانستند با حضور دوباره در مساجد و حسینیه ها علاقه قلبی خود را به خاندان رسالت نشان دهند. دوران پس از فرو پاشی اتحاد جماهیر شوروی را می توان دوران حیات مجدد اسلام در بین مردم جمهوری آذربایجان دانست که البته هنوز به مانند طفلی تازه پا گرفته در مراحل اولیه بازیابی جایگاه واقعی خویش می باشد .

بعد از استقلال جمهوری آذربایجان به دلیل سیاست های فرهنگی گذشته و باتوجه به عدم همخوانی منافع شخصی و حزبی سران این کشور با دین اسلام و مذهب تشیع و نیز به دلیل فشار قدرت های خارجی مخصوصاً آمریکا؛ بدون توجه به مذهب اکثریت مردم این جمهوری؛ قانون اساسی این کشور بر اساس دو اصل لائیسزم (دنیوی بودن) و سکولاریسم (جدایی دین از سیاست) وضع گردید.

بندهای 2،3،4 اصل 48 قانون اساسی جمهوری آذربایجان که به موضوع دین اختصاص یافته است سیاست دولت آذربایجان در قبال مذهب بیش از 80 درصد مردم آذربایجان را به خوبی نشان می دهد :

بند 2- «هرکس حق نگرش مستقل به دین، اعتقاد به هر دینی به صورت فردی و یا جمعی، عدم اعتقاد به هیچ دینی و همچنین بیان و انتشار اعتقاد دینی خود را دارد.»

بند 3- «انجام مراسم دینی در صورتی که قواعد و انضباط اجتماعی را برهم نزند و یا در تضاد با اخلاق عمومی نباشد آزاد است.»

بند 4- «عقیده و اعتقاد دینی موجب برائت برهم زدن حقوق جمعی نمی شود.»

چنانچه ملاحظه می شود قانون اساسی جمهوری آذربایجان نه تنها از اسلام و مذهب تشیع که دین و مذهب اکثریت مطلق مردم این کشور است، سخنی به میان نیاورده بلکه با بیان اینکه عدم اعتقاد به هیچ دینی آزاد است بی دینی را نیز تأیید کرده است. در حال حاضر حق نگرش آزاد به دین (بند 2 ماده 48) صرفاً در خدمت یهودیان وابسته به صهیونیست قرار گرفته که با اهداف خاصی در جمهوری آذربایجان حضور دارند. آنان با ساخت کنیسه های متعدد و فعالیت هایی از قبیل جذب جوانان آذری و... در صدد افزایش تأثیر گذاری صهیونیست ها بر دولتمردان باکو هستند این در حالی است که حدود 85 درصد از مردم آذربایجان (شیعیان) علیرغم خواست قلبی نمی توانند به نحو دلخواه خود؛ مراسم ماه محرم را برگزار نمایند .

امروزه بندهای 3 و 4 ماده اخیر الذکر به دستاویز دولت باکو برای برخورد با مراسم عزاداری ماه محرم در سطح خیابان ها تبدیل شده است، این در حالی است که در اولین سال های استقلال جمهوری آذربایجان مراسم عزاداری حسینی و به خصوص روز عاشورا در سطح گسترده تری در معابر عمومی این کشور برگزار می شد که برخی محافل لایبیک و وابسته به غرب با ابراز نگرانی از این وضعیت و با استناد به قانون اساسی موصوف محدودیت هایی را ایجاد و در زمان حاضر مراسم عزاداری در سراسر این کشور در مساجد و حسینیه ها برگزار می شود و حضور گسترده و پر شور جوانان از ویژگی های این آیین ها است.

در جمهوری آذربایجان اکثر شیعیان به ماه محرم اعتقاد قلبی ویژه ای دارند. در مناطق شیعه نشین معمولاً تا اربعین حسینی به موسیقی گوش نمی دهند و تلاش می نمایند کارهای غیر شرعی انجام ندهند. در این مناطق مراسم عروسی در ماه محرم و صفر برگزار نمی شود. تا پایان ماه محرم و اربعین حسینی، معمولاً خانم ها موهایشان را رنگ نمی کنند و لباس های نو نمی دوزند و خانواده ها، تغییر مکان نمی دهند. مردم در روزهای تاسوعا و عاشورا لباس های رنگارنگ مخصوصاً لباس قرمز نمی پوشند. خانواده های مذهبی که توان مالی دارند سفره های احسان را می گسترانند و در خانه ها، مراسم مرتبه برگزار می کنند. اکثر مردم آذربایجان از اسامی نظیر علی، حسن، علمدار، عباس، علی عباس، ذوالفقار، فاطمه، زینب، زهرا و سکینه، برای کودکان متولد شده در ماه محرم استفاده می کنند.

در اکثر مراکز فروش نوارهای موسیقی، به جای نوای موسیقی، صدای نوحه سرایی، مرثیه و روضه می آید. مردم در مساجد جمع می شوند و مساجدی که روحانیان آن فعال اند، دارای برنامه های متنوع عزاداری اند. در این ایام مردم به خصوص در رایون های جنوبی (جلیل آباد، نفت چالا، ماسالی، لنکران، یاردیلمی، لریک و آستاراو...) مراسم عزاداری امام حسین را بر پا می کنند. همچنین در شهر باکو، مخصوصاً روستاهای باکو برنامه های عزاداری برگزار می گردد. در شهر باکو پایتخت جمهوری آذربایجان آئین های عزاداری در مساجد تازه پیر، حاجی سلطانعلی، گوی مسجد، مشهدی داداش، حاج جواد و نیز در اکثر حسینیه ها با شرکت قابل توجه شیعیان و دوستداران اهل بیت (ع) به ویژه جوانان مومن آذری برپا می شود؛ یکی از برنامه هایی که در ایام ماه محرم به ویژه در روزهای تاسوعا و عاشورا در جمهوری آذربایجان صورت می گیرد اهداء خون توسط عزاداران می باشد ؛ در روز عاشورا؛ روستای نارداران در نزدیکی شهر باکو به سبب وجود زیارتگاه امامزاده معروف حضرت رحیمه خاتون؛ خواهر امام رضا (ع) به مرکز برگزاری مراسم عزاداری تبدیل می شود .

در روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی، علیرغم اینکه در جمهوری آذربایجان تعطیل رسمی نیست بیش ازسی هزار نفر از مردم باکو و مناطق اطراف آن خود را به زیارتگاه مجلل خواهر امام رضا می رسانند و با تشکیل دستجات سینه زنی و زنجیر زنی به عزاداری سرور و سالار شهیدان می پردازند. به غیر از نارداران در سایر مساجد و اماکن مقدس به ویژه امامزاده بی بی هیبت و امامزاده محسن نیز برنامه های مشابه برگزار می گردد. در این میان مراسم عزاداری ایرانیان در باکو همواره مورد توجه بوده و عزاداران عاشق و دلباخته ابا عبدالله الحسین (ع) با شور و شوق وصف ناپذیر با حضور گسترده در حسینیه ایرانیان مقیم باکو آیین های سوگواری ویژه ای را برگزار می کنند و جمع زیادی از مردم آذری نیز که اغلب آنان را جوانان تشکیل می دهند، با علاقه وافری در این مراسم شرکت می کنند؛ حضور مداحان و خطیبان برجسته ایرانی نیز نقش مهمی در برگزاری گسترده این مراسم ها و آگاه سازی مردم از واقعه کربلا و مصیبت های این روز دارند.

از دیگر شهرهای جمهوری آذربایجان که مراسم عزاداری ماه محرم در آنجا به صورت ویژه ای برگزار می گردد شهر گنجه است؛ هنوز در گنجه آداب و سنن ایرانی و اسلامی و اعتقادات مذهبی کم و بیش به چشم دیده می شود. در گنجه مانند ایران از اول ماه محرم مراسم عزاداری شروع می شود و مردان و زنان در قالب دسته های عزاداری در امامزاده شهر عزاداری می نمایند در روز عاشورا محوطه امامزاده شهر گنجه مملو از جمعیت می شود و مردم نذرهای خود را در این محل ادا می کنند که البته امسال فرماندار این شهر از مدت ها قبل به فعالان دینی هشدار داده است از برگزاری گسترده مراسم محرم خودداری نمایند.

علاوه بر شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان از قبیل باکو و گنجه؛ جمهوری خودمختار نخجوان نیز از جمله مناطقی است که مردم آن در حد وسیع و توان عاشورا را از هر لحاظ بزرگ می دارند؛ نوحه خوانی مرثیه سرایی، زنجیر زنی، سینه زنی، کشتن قربانی، گستردن سفره احسان، پخش خرما و نذورات دیگر، نمایش صحنه قتال در کربلا و استمداد مظلومانه امام حسین (ع)؛ مراسم شاخسی و واخسی، گریه بر مصائب اهل بیت و تعطیل کردن محل کار و کوشش و بازار و... از جمله برنامه هایی است که در این جمهوری در ماه محرم صورت می گیرد. در «نهرم»، «بنن یار»، «یتوی» و دیگر روستاهای منطقه نخجوان جمهوری آذربایجان، این مراسم به شکل دسته جمعی برگزار می شد و همیشه، توجه اهالی دیگر مناطق را به خود جلب می کند.

در روز عاشورای گذشته حادثه تلخ ضرب و شتم و تحقیر عزاداران حسینی در روستای بنن یار به وجود آمد که طی آن از ورود مردم روستاهای اطراف به بنن یار جلوگیری شد و حتی برخی عزاداران به درختان بسته شده و مورد ضرب و شتم قرار گرفتند که البته این حادثه دردناک با سکوت خبری عجیبی مواجه شد.

در سال های قبل مراسم قمه زنی در جمهوری نخجوان صورت می گرفت که پس از فتوای رهبر انقلاب اسلامی ایران در خصوص حرمت موضوع فوق در حال حاضر در روز عاشورا به جای این مراسم برنامه اهدای خوان از سوی عزاداران انجام می گیرد. نوحه ها و مرثیه هایی که در این جمهوری مورد استفاده مداحان و ذاکرین قرار می گیرد عموماً از اشعار مرحوم قمری دربندی، دخیل مراغه ای، راجی تبریزی، قاسم بیک ذاکر و حاج سید عظیم شیروانی است. البته اخیراً از نوارهای مداحی مداحان تبریزی و اردبیلی نیز در برنامه های عزاداری استفاده می شود. روز عاشورا دریایتخت جمهوری خود مختار نخجوان بدون اینکه از طرف دولت مرکزی (باکو) اعلام شود تعطیل می گردد و سیمای شهر در غم و اندوه فرو می رود.

نکاتی پیرامون بزرگداشت ماه محرم در جمهوری آذربایجان:

1- مساله ای که در عزاداری های این ماه در جمهوری آذربایجان مشهود است اینکه این برنامه ها به دلیل سال ها فعالیت کمونیست ها و عدم وجود مدارس و حوزه های علمیه از عمق و غنای لازم برخوردار نیستند و در این عزاداری ها آنگونه که شایسته قیام امام حسین (ع) می باشد واقعه عاشورا تبیین و تشریح نمی گردد که این موضوع تربیت جوانان عالم و آگاه به معارف اهل بیت را بیش از پیش ضروری می سازد.

2 - عدم آشنایی مردم این جمهوری با معارف اصیل شیعی صحنه هایی را به وجود می آورد که باعث تعجب افرادی است که با تاریخ و سرگذشت این مردم آشنایی ندارند. به طور مثال خانم هایی که دارای حجاب اسلامی نیستند با حضور در امامزاده ها و تکایا به شیوه خاص خود به امام حسین (ع) و یا حضرت ابوالفضل (ع) ابراز ارادت می نمایند که این موضوع از یک طرف مبین علاقه قلبی آنها به مذهب تشیع و از سوی دیگر بیانگر نیاز ضروری آنها به یاد گیری هنجرهای دینی و مذهبی است.

3- موضوع دیگری که در ارتباط با عزاداری مردم جمهوری آذربایجان قابل بیان است اینکه هنوز بعد از نزدیک به دو قرن که از انفکاک جمهوری آذربایجان از ایران می گذرد سبک عزاداری و نوع اشعار و مرثیه هایی که در عزاداری ها مورد استفاده قرار می گیرد شباهت های زیادی با عزاداری مرسوم در ایران به ویژه مناطق آذری نشین دارد.

4- ویژگی دیگر عزاداری در جمهوری آذربایجان این است که اقلیت سنی هم در مراسم عاشورا شرکت می کند. احتمالاً فرمانروایی طولانی روسی و شوروی باعث یکپارچگی این دو جریان اسلام شده است که طی مدت زیادی با هم دشمنی می ورزیدند ولی بعداً مشترکاً با استعمارگران مقابله کردند. البته در سال های اخیر وهابیت با حمایت و پیگیری برخی دولت های عربی فعالیت های چشمگیری داشته است که در نتیجه فعالیت های فوق تعدادی از مردم آذربایجان جذب این فرقه انحرافی گردیده اند که این افراد نه تنها در برنامه های مربوط به ماه محرم شرکت نمی کنند بلکه با انواع روش ها سعی دارند عزاداری شیعیان را موضوع خرافاتی جلوه دهند.

5- در اوایل استقلال جمهوری آذربایجان مطبوعات این کشور تمایلی چندانی به پوشش مراسم عزاداری حسینی نداشتند، ولی اکنون به دلیل افزایش روز افزون توجه جامعه به این رویدادها و ارزش های معنوی، مطالبی را در خصوص قیام امام حسین (ع) درج می کنند.

ویژگیهای محرم امسال

1 &ndash؛ شاید مهمترین ویژگی محرم امسال در تمام جهان اسلام و از جمله در جمهوری آذربایجان، تقارن آن با بیداری اسلامی یا بهار اسلامی باشد. گرچه نمود اصلی بیداری اسلامی در کشورهای عربی می باشد اما مردم مسلمان جمهوری آذربایجان نیز از محرم سال گذشته و پس از سخنرانی انتقاد آمیز رئیس حزب اسلام کخ منجر به دستگیری وی شد، وارد مرحله نوینی از فعالیتهای اجتماعی مذهب محور شده اند. از آذر ماه 89 (محرم سال گذشته) تا کنون دینداران جمهوری آذربایجان با الهام از فرهنگ محرم در مقابل قانون ممنوعیت حجاب ایستادگی کرده و البته هزینه های آن را نیز پرداخته اند که دستگیری و زندانی شدن ده ها فعال دینی از جمله هزینه های فوق می باشد.

2- در آستانه محرم امسال قانون منع تبلیغ دینی توسط روحانیون تحصیل کرده در خارج از جمهوری آذربایجان وضع شده که بر اساس این قانون سعی می گردد از تبلیغ دینی توسط روحانیون آذری تحصیل کرده در حوزه علمیه قم جلوگیری بعمل آید.

3- دستگاه های امنیتی این کشور امسال نیز همچون سال های قبل؛ پیش از فرا رسیدن ماه محرم؛ کتاب های مذهبی را از کتاب فروشی ها و نمادهای مربوط به ماه محرم را از مساجد و تکیه ها جمع آوری نموده اند و دستگاه های امنیتی و پلیس این کشور در آستانه ماه محرم برخی فعالان اموردینی شهرهای مختلف از جمله باکو، گنجه و نخجوان را احضار و سیاست های خود مانند ممنوعیت عزاداری در خیابان ها و نیز پرهیز سخنرانان از اعتراض به سیاست های دولت و انتقاد از رابطه دولت با رژیم صهیونیستی را به آنان تفهیم نموده اند. ضمن اینکه رسانه های تصویری جمهوری آذربایجان در این ایام نیز به پخش برنامه های غیر اخلاقی و... مشغول می باشند.

سخن آخر:

با نگاهی به اوضاع جمهوری آذربایجان در ماه محرم و سیاست های دولت باکو؛ ایران قبل از انقلاب در ذهن تداعی می گردد؛ قبل از انقلاب اسلامی ایران از سوی رژیم پهلوی اقدامات زیادی برای کم کردن عشق و علاقه مردم به واقعه عاشورا انجام گرفت که در نهایت برای آنان نتیجه معکوس داشت و مردم مسلمان ایران با الهام از مکتب عاشورای حسینی به پا خاسته و حکومت مبتنی بر ارزش های الهی به وجود آوردند؛ امروزه در جمهوری آذربایجان نیز که علی رغم فشارهای 70 ساله کمونیست ها و نیز با وجود سیاست های ضد دینی موجود؛ عشق و علاقه مردم به امام حسین(ع) زنده و در حال رشد و نمو است نشانه هایی از جریان مبتنی بر ارزش های الهی و مبارزه با سیاست های ضد دینی مشاهده می گردد که مقاومت یک ساله مردم در مقابل ممنوعیت حجاب اسلامی در مدارس که منجر به دستگیری رهبر حزب اسلام و ده ها تن از مردم این کشور گردیده است نمونه ای از جریان یاد شده می باشند که در سایه تعالیم مکتب نجاتبخش عاشورا حاصل شده است.

در حال حاضر دینداران جمهوری آذربایجان و نیز مسلمانان کشور های منطقه از جمله ایران و ترکیه انتظار دارند دولت این کشور به عنوان عضو سازمان کنفرانس اسلامی با دوری از صهیونیستها در مسیر همگرایی با مردم شیعه آذربایجان قرار گرفته و به صورت عملی در مسیر گسترش فرهنگ حسینی گام بردارد . طبیعی است که دولت و مردم جمهوری آذربایجان می توانند با بهره برداری صحیح از آموزه های مکتب امام حسین (ع) که ذلت ناپذیری و ایستادگی در برابر ظلم و ستم ارآن جمله است سرزمینهای اشغالی خود را نیز آزاد نمایند .